

Status strijd tegen invasieve exoten

Strijd tegen invasieve exoten is met de juiste middelen en in goede samenwerking te winnen

De voornaamste plantaardige invasieve exoten in Nederland zijn Aziatische duizendknopen, reuzenbereklaauw, reuzenbalsemien, knolcyperus, Canadese guldenroede, late guldenroede, zonnebaars en Australische watercrassula. Elk jaar komen er nieuwe soorten bij. Deze exoten hebben een groot nadelig effect op de biodiversiteit en infrastructuur. Bestrijding is noodzakelijk, maar hoe?

Verskillende methoden

Weed Free Service heeft zich gespecialiseerd in het bestrijden van invasieve exoten. Een van de door dit bedrijf gehanteerde bestrijdingsmethoden is de heetwatertechniek. Hierbij worden de bladeren doodgekookt via hetzelfde principe als dat van een stoomstrijkijzer. Ondergronds wordt de bodem verzadigd met heet water via speciale snijlansen. 'Het is een techniek die we onszelf eigen hebben gemaakt', aldus Harry

Dankzij de inzet van innovatieve methodes begint de aanpak van de invasieve exoten op beperkte schaal zijn vruchten af te werpen. Op diverse locaties in Nederland lukt het om haarden van Aziatische duizendknop permanent terug te dringen – een overwinning die laat zien dat de strijd tegen invasieve exoten met de juiste middelen en in goede samenwerking te winnen valt.

Auteur: Jeroen Poldermans

Kloosterman, directeur van Weed Free Service. Weed Free Service bestrijdt de exoten ook door middel van elektrocutie. De Rootwave van de gelijknamige Britse fabrikant is een daarvoor ontwikkeld elektrocutie-apparaat waarmee tot 7000 volt door de stengels van de planten wordt gejaagd. Hierdoor gaan de sapstromen stollen. De plant is niet in staat om zich te herstellen en verder te groeien. 'We gebruiken ook de zeeftechniek', aldus Kloosterman. 'Afgegraven grond strooien we uit over een zeefinstallatie en door middel van een speciaal ontwikkeld zeefdek kunnen we de wortelfragmenten van Japanse duizendknopen eruit halen. Daarna gaan we die grond controleren met heet water en stroom.'

Het verhitten van de grond na het zeven blijkt te leiden tot een zeer sterke afname van het aantal levensvatbare wortelstokfragmenten en nieuwe scheuten. Het aantal vitale fragmenten nam bij experimenten af met 99 procent ten opzichte van de gezeefde grond zonder verhitting. Er werd hierbij gebruikgemaakt van een speciale machine die door Van den Herik Zuigtechniek en Van Gelder is ontwikkeld. [*1]

4 min. leestijd

‘De Rootwave is een elektrocutie-apparaat waarmee tot 7000 volt door de stengels van de planten wordt gejaagd’

Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen

Om de strijd tegen invasieve exoten te structureren, werd eind vorig jaar het *Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen* uitgerold, een initiatief van Stichting Probos, Aequator Groen & Ruimte en Geofoxx Milieu Expertise. Dit protocol is inmiddels voor iedereen gratis te downloaden en te raadplegen [*2]. Het protocol heeft als doel een uniforme aanpak te bieden om de verspreiding van Aziatische duizendknopen te voorkomen. Joyce Penninkhof, een van de auteurs van het protocol, vertelt ons dat het nog te vroeg is voor een evaluatie, maar dat het protocol actief wordt ingezet. ‘Er zijn vierentwintig partijen die hebben meegedacht over de invulling van het protocol en ik weet dat twintig daarvan het momenteel gebruiken. De overige partijen hadden al hun eigen protocol en gebruiken het als aanvulling. Eén van die partijen is de gemeente ‘s-Hertogenbosch, waar het protocol ook is gelanceerd. Het wordt daar bijvoorbeeld ingezet wanneer de gemeente een aannemer inhurt voor de bestrijding van invasieve exoten. Die aannemer wordt dan verplicht te werken volgens het protocol of relevante delen ervan. Er zijn vooralsnog geen berichten uit de markt

gekomen over onduidelijkheden of onwerkbare onderdelen van het protocol. Na de evaluatie zullen er ongetwijfeld aanpassingen komen. Er is onderzoek gedaan naar de zaadzetting van Japanse duizendknoop; die bevindingen zullen in het protocol opgenomen worden’, aldus Penninkhof.

Effectief communiceren als speerpunt

Als de partijen niet samenwerken, is de strijd tegen invasieve exoten zinloos. Het belang van goede communicatie maakt daarom deel uit van het protocol. Communicatie binnen provincies en gemeenten, communicatie bij werkzaamheden door derden (aannemers) en communicatie richting burgers. Het is essentieel dat iedereen ervan op de hoogte is hoe je moet omgaan met bijvoorbeeld exoten als Japanse duizendknoop. Penninkhof: ‘Communicatie tussen terreineigenaren is ook van belang: als je aanpak stopt bij de erfscheiding maar je buurman doet er niks aan, heeft de bestrijding weinig nut. Steeds meer gemeenten brengen op hun website de problematiek van invasieve exoten onder de aandacht en roepen hun burgers op tot actieve betrokkenheid. Denk hierbij aan vrijwilligersorganisaties die flyers rondbrengen en aanbellen

INVASIEVE EXOTEN

bij mensen als ze invasieve exoten in hun tuin zien staan. Er worden allerlei initiatieven ontplooid om bewustwording van het probleem te creëren. Steeds vaker worden locaties met haarden van Japanse duizendknoop aangemeld, maar we krijgen ook weleens mail van bezorgde burgers met foto’s van een plant met de vraag ‘Is dit nou een Japanse duizendknoop of niet?’”

Meldpunt

Het belang van communicatie rondom invasieve exoten heeft onder andere geleid tot de oprichting van het Meldpunt Exoten door Bureau Natuurzorg [*3]. Hier kan iedereen een waargenomen invasieve exoot melden, waarna een team bestaande uit ecologen, bestrijdingsdeskundigen, vegetatiedeskundigen en aannemers ermee aan de slag gaat. De vraag is echter of dit meldpunt wel door iedereen gevonden wordt. Bovendien is volgens Kloosterman het effect van dit meldpunt nihil. ‘Wat is het nut van een meldpunt als er verder voor particulieren niks mee wordt gedaan? Laten we per provincie een meldpunt oprichten, want elke provincie heeft last van invasieve exoten.’ Kloosterman stelt dat betere communicatie met burgers hierover de hysterie rond het onderwerp kan wegnemen. ‘Ik krijg weleens mensen aan de telefoon die klagen over een haard Japanse duizendknoop op een stuk land dat ze recent hebben gekocht. Ze vragen mij zelfs of het mogelijk is om juridische stappen tegen de vorige eigenaar te ondernemen, maar rechters hebben het veel te druk voor dit soort zaken. Hysterie, zo noem ik het! Meld het probleem bij je gemeente. Zij bellen een gespecialiseerde aannemer en die ruimt het op’, aldus Kloosterman.

Actieve betrokkenheid door meer aandacht

Als onderdeel van betere communicatie pleit Kloosterman voor meer media-aandacht: ‘Het zou helpen als er een reclamespot op tv komt waarin duidelijk wordt gemaakt dat de biodiversiteit aan het verdwijnen is en dat invasieve exoten daarbij een rol spelen. Je kunt laten zien hoeveel schade Aziatische duizendknopen aanbrengen, maar ook hoe je ze van gewone duizendknopen kunt onderscheiden. Creëer meer actieve betrokkenheid bij de burgers, maar laat ons de contactpersoon zijn als het gaat om actieve aanpak, want bij ons ligt de expertise!’

Subsidie

De provincie Gelderland is op dit moment uniek in Nederland als het gaat om subsidieregelingen voor de bestrijding invasieve exoten. Beheerders

Grond afgraven en zeven

‘Er is onderzoek gedaan naar de zaadzetting van Japanse duizendknoop; die bevindingen zullen in het protocol opgenomen worden’

Joyce Penninkhof

Stichting Probos

van natuurterreinen, gemeenten en waterschapen in deze provincie kunnen in aanmerking komen voor subsidie als zij voor hun werkgebied een plan van aanpak opstellen. [*4] Gelderland kent ook een subsidieregeling voor particulieren die invasieve exoten willen bestrijden, maar over het algemeen wordt deze regeling gebruikt voor het opzetten van vrijwilligersgroepen die in bepaalde wijken of delen van het buitengebied aan de slag gaan [*5]. Inmiddels bestaat in de provincie Utrecht ook de mogelijkheid van subsidie voor terreineigenaren en in Noord-Brabant zal op korte termijn subsidie beschikbaar komen. De provincie Friesland heeft enkele miljoenen gestopt in de bestrijding van Australische watercrassula op Terschelling.

Een goede zaak, volgens Kloosterman, die zich afvraagt waarom niet alle provincies dit voorbeeld volgen. Ook particulieren zouden in zijn visie meer financiële hulp moeten krijgen bij de bestrijding. ‘Niet alleen terreineigenaren in Gelderland en Utrecht hebben een probleem met invasieve exoten, maar ook particulieren, natuurlijk. Help je hen niet, dan bestaat de kans dat de planten in de gft-bak terechtkomen, waardoor het probleem niet verdwijnt, maar juist wordt verspreid’, licht Kloosterman toe.

Kennisnetwerk invasieve exoten

Deze zomer is de website *Kennisnetwerk invasieve exoten* online gegaan [*6]. Dit onafhankelijke platform heeft als doel overheden, terreinbeheerders en grondeigenaren te ondersteunen bij vragen over preventie, bestrijding en beheersing van invasieve exoten. Alle informatie rondom wet- en regelgeving is er te vinden. Overheden en terreinbeheerders krijgen op dit platform hulp bij informatieverstrekking over invasieve exoten: bijvoorbeeld hulp bij het opstellen van een lijst met de belangrijkste vragen en antwoorden rondom het onderwerp, maar ook bij de verspreiding van kennis en uitleg over de gehanteerde bestrijdingsmethoden. Gemeenten kunnen er lezen hoe het plan van aanpak van andere gemeenten eruitziet. Particulieren vinden er voorbeelden van bewonersinitiatieven. Dit kennisnetwerk maakt deel uit van een groter project, dat in de toekomst wetenschappelijke ondersteuning wil bieden voor de (door)ontwikkeling en onderbouwing van methodes en technieken.

Conclusie

De opmars van invasieve exoten in Nederland krijgt gevoelige klappen te verwerken dankzij de inzet van geavanceerde bestrijdingsmethoden en de gestructureerde kennis die beschikbaar wordt gesteld door onder andere het *Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendkno-*

pen. Er zijn echter op diverse niveaus nog veel stappen te maken. Harry Kloosterman stelt dat aannemers zoals Weed Free Service meer steun willen ontvangen van gemeenten bij het begeleiden en ontzorgen van terreineigenaren en particulieren. Ondanks de overwinningen die her en der geboekt worden, is er nog een lange weg te gaan. Die kan alleen effectief bewandeld worden als provincies, gemeenten, aannemers en particulieren onderling nauw samenwerken, want de invasieve exoot kent geen grenzen.

[*1] Uit artikel: *Verhitten van de grond succesvol bij bestrijding Japanse duizendknoop* – www.bestrijdingduizendknoop.nl/indepers/verhitten-grond-successvol/

[*2] Download het protocol op www.bestrijdingduizendknoop.nl/protocol/totale-protocol/

[*3] www.bureaunatuurzorg.nl/meldpunt

[*4] www.gelderland.nl/Subsidies/invasieve-exoten

[*5] Bron: Eva Calicher, woordvoerder-bestuursadviseur Natuur, Landbouw, Cultuur & Erfgoed, Vergunningverlening en Handhaving, Foodvalley – Provincie Gelderland

[*6] www.invasieve-exoten.info

Be social

www.stad-en-groen.nl/article/34484/status-strijd-tegen-invasieve-exoten